

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Dienst Productveiligheid

Vragen en Antwoorden
over de interpretatie van

**de wet van 9 februari 1994 betreffende
de veiligheid van producten en diensten**

23.10.2003

Deze interpretatie van de reglementering werd opgesteld door de Dienst Productveiligheid van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand & Energie. Zij is gebaseerd op de teksten die het opstellen van de reglementering motiveerden, op de opgedane ervaring en op de bespreking van de reglementering in nationale en internationale werkgroepen.

De antwoorden in dit document zijn indicatief en hebben op zich geen kracht van wet.

De meest recente versie van dit document bevindt zich op de website:

<http://mineco.fgov.be>

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Kwaliteit en Veiligheid
Afdeling Veiligheid
Dienst Productveiligheid
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

<http://mineco.fgov.be>
e-mail : safety.prod@mineco.fgov.be
telefoon : 02/206 49 08
fax : 02/206 55 76

*Deze uitgave bestaat eveneens in het Frans
Cette édition est aussi disponible en français*

Inhoudstafel

1. WAAROVER GAAT DE WET ?	3
2. WAT IS EEN PRODUCT ?	3
3. WAT WORDT DOOR DE WET NIET ALS EEN PRODUCT BESCHOUWD ?	3
4. WAT IS EEN DIENST ?	3
5. PRODUCENT OF DISTRIBUTEUR, WAT IS HET VERSCHIL ?	3
6. CONSUMENT OF GEBRUIKER ?	4
7. WANNEER WORDT EEN PRODUCT ALS VEILIG BESCHOUWD ?	4
8. WAT ZIJN DE TECHNISCHE CRITERIA OM DE VEILIGHEID VAN EEN PRODUCT TE EVALUEREN ?	4
9. WAT INDIEN ER GEEN GEHARMONISEERDE NORM IS ?	4
10. WAT IS HET NUT VAN EEN RISICOANALYSE ?	5
11. ZIJN NORMEN VERPLICHT ?	5
12. WAAR VINDT MEN NORMEN BETREFFENDE DE VEILIGHEID VAN PRODUCTEN EN DIENSTEN ?	5
13. WELKE ZIJN DE VERPLICHTINGEN VAN DE PRODUCENTEN ?	6
14. WELKE ZIJN DE VERPLICHTINGEN VAN DE DISTRIBUTEURS ?	6
15. WAT MOET IK DOEN INDIEN IK WEET DAT IK EEN GEVAARLIJK PRODUCT OF DIENST OP DE MARKT GEBRACHT HEB ?	7
16. MOETEN PRODUCTEN OF DIENSTEN DOOR DE OVERHEID GECONTROLEERD WORDEN ALVORENS ZE OP DE MARKT GEBRACHT WORDEN ?	7
17. MOETEN DE NAAM EN HET ADRES VAN DE FABRIKANT OP EEN PRODUCT VERMELD STAAN?	8
18. DE COMMISSIE VOOR DE VEILIGHEID VAN DE CONSUMENTEN	8
19. WELKE SANCTIES KUNNEN IN HET KADER VAN DEZE WET OPGELEGD WORDEN ?	8
20. VOOR WELKE PRODUCTEN EN DIENSTEN BESTAAN ER SPECIFIEKE REGLEMENTERINGEN ?	9

1. Waarover gaat de wet ?

De wet van 9 februari 1994 bepaalt de algemene veiligheidsvereiste waaraan producten en diensten moeten voldoen. Bepaalde categorieën van producten en diensten vallen onder meer specifieke wetgevingen zoals Europese richtlijnen die in het Belgisch recht opgenomen zijn via koninklijke besluiten. Een lijst met producten en diensten waarvoor er koninklijke besluiten bestaan in uitvoering van deze wet vindt u in het antwoord op **vraag 20**.

2. Wat is een product ?

Een product wordt in deze wet gedefinieerd als elk lichamelijk goed dat ongeacht of het nieuw, tweedehands of opnieuw in goede staat gebracht is en tegen betaling of gratis, in het kader van een handelsactiviteit of in het kader van een dienst aan een gebruiker wordt geleverd of ter beschikking gesteld.

Een product is ook elk lichamelijk goed dat door een werkgever in gebruik wordt gesteld of vervaardigd om ter beschikking gesteld te worden van een werknemer voor de uitvoering van zijn werk.

Ook een installatie (een gezamenlijke constructie van producten, zodanig opgesteld dat zij in samenhang functioneren) wordt als een product beschouwd.

3. Wat wordt door de wet niet als een product beschouwd ?

De voedingsmiddelen, de diervoeding, de farmaceutische producten, de chemische stoffen en preparaten, de biociden, de gewasbeschermingsmiddelen en de meststoffen worden door de wet niet als een product beschouwd en vallen in die hoedanigheid dus buiten het toepassingsdomein van de wet. Dit belet niet dat er op basis van deze wet maatregelen kunnen getroffen worden tegen bijvoorbeeld een pot confituur waarvan het deksel scherpe randen zou vertonen.

Worden ook niet beoogd de tweedehands producten die als antiek worden geleverd of de producten die voor gebruik moeten worden gerepareerd of opnieuw in goede staat moeten worden gebracht, op voorwaarde dat de leverancier de persoon aan wie hij het product levert hiervan duidelijk op de hoogte stelt.

4. Wat is een dienst ?

Een dienst wordt in deze wet gedefinieerd als de terbeschikkingstelling van een product aan consumenten en elk gebruik door een dienstverlener van een product dat risico's inhoudt voor een consument.

Voorbeelden: de uitbating van een speelterrein of de verhuring aan particulieren van gereedschap zoals boormachines, betonmolens of ladders.

5. Producent of distributeur, wat is het verschil ?

De producent is de persoon wiens beroepsactiviteit op de ene of op de andere manier invloed heeft op de veiligheid van een product of een dienst.

Afhankelijk van de situatie kunnen de fabrikant of zijn vertegenwoordiger, de invoerder of diegene die het product wijzigt als producent beschouwd worden.

De distributeur is de persoon die beroepshalve betrokken is bij de verhandelingsketen of de dienstverlening en wiens activiteit geen invloed heeft op de veiligheidskenmerken van de producten.

Zowel de producent als de distributeur hebben bepaalde verplichtingen (zie **vragen 13 en 14**).

6. Consument of gebruiker ?

De laatste wijziging van de wet van 9 februari 1994 voert onder meer een nieuw begrip in: dat van gebruiker.

De consument is de persoon die, ofwel voor niet-beroepsmatige doeleinden, producten of diensten verwerft of gebruikt, ofwel in wiens privé-leven producten of diensten kunnen ingrijpen.

De gebruiker is naar gelang het geval de consument, de werkgever of de werknemer.

Het toepassingsgebied van de wet van 9 februari 1994 wordt hierdoor uitgebreid met producten die enkel in een professionele omgeving gebruikt worden en is daardoor ruimer dan het toepassingsgebied van de Europese richtlijn inzake algemene productveiligheid.

De producten en diensten die aan bedrijven verkocht worden, moeten aan dezelfde veiligheidsvoorwaarden voldoen als de producten die in de handel aan particulieren verkocht worden, behoudens bijzondere afwijkingen in verband met de etikettering.

7. Wanneer wordt een product als veilig beschouwd ?

Een product wordt als veilig beschouwd wanneer, bij normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksomstandigheden, ook wat gebruiksduur en eventuele indienststelling, installatie en onderhoudseisen betreft, dat product geen enkel risico oplevert, of slechts beperkte risico's die verenigbaar zijn met het gebruik van het product en vanuit het oogpunt van een hoog beschermingsniveau voor de gezondheid en de veiligheid van personen, aanvaardbaar worden geacht.

Bij de evaluatie van het veiligheidsniveau wordt rekening gehouden met:

- de kenmerken van het product, met name de samenstelling, de verpakking, de voorschriften voor assemblage en, in voorkomend geval, voor installatie en onderhoud;
- het effect ervan op andere producten, ingeval redelijkerwijs kan worden verwacht dat het product in combinatie met die andere producten zal worden gebruikt;
- de aanbestedingsvorm van het product, de etikettering, eventuele waarschuwingen en aanwijzingen voor het gebruik ervan;
- de categorieën gebruikers die bij het gebruik van het product grote risico's lopen, in het bijzonder kinderen en ouderen.

8. Wat zijn de technische criteria om de veiligheid van een product te evalueren ?

Wanneer het aan de geharmoniseerde normen beantwoordt, wordt een product als veilig beschouwd voor de door deze normen gedekte risico's.

Een geharmoniseerde norm is een niet-bindende nationale norm van een lidstaat van de Europese Unie die de omzetting is van een Europese norm die het voorwerp uitmaakte van een mandaat van de Europese Commissie aan een Europese normalisatie-instelling en waarvan de referentie in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen is gepubliceerd.

De referenties van de Belgische normen die voldoen aan deze bepaling worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

9. Wat indien er geen geharmoniseerde norm is ?

De overeenstemming met de algemene veiligheidsvereiste wordt dan beoordeeld aan de hand van onderstaande factoren :

- de niet-bindende nationale normen tot omzetting van andere Europese normen dan geharmoniseerde normen;
- de nationale Belgische normen;
- de aanbevelingen van de Europese Commissie met richtsnoeren voor de beoordeling van de productveiligheid;

- de gedragscodes inzake productveiligheid die in de betrokken sector van kracht zijn;
- de stand van vakkennis en techniek;
- de veiligheid die de gebruikers redelijkerwijs mogen verwachten.

10. Wat is het nut van een risicoanalyse ?

Alle risico's van een product of dienst moeten overwogen worden wanneer naar veilige oplossingen gezocht wordt. Een goede risicoanalyse laat toe om risico's die niet door een norm gedekt zijn te identificeren en is een onmisbaar hulpmiddel wanneer er voor een product of dienst geen specifieke normen bestaan. Op basis van de risicoanalyse kan men ook normen gaan zoeken die specifieke risico's dekken, zelfs al zijn die normen strikt genomen niet van toepassing op de betrokken producten of diensten.

Voorbeeld 1

Een van de risico's van metalen rekken is dat men er zich kan aan snijden indien de randen te scherp zijn. Er bestaat geen specifieke norm voor dit risico bij metalen rekken. De aangewezen manier om na te gaan of een rand al dan niet als scherp - en dus gevaarlijk - moet beschouwd worden, vindt men in de norm EN 71-1 betreffende de veiligheid van speelgoed. De hierin beschreven test is ontworpen voor het risico dat kinderen lopen doordat ze zich kunnen snijden aan metalen speelgoed, maar kan algemeen toegepast worden.

Voorbeeld 2

Bij veel trapladders is er een probleem met de afstand tussen de leuning en het platform. Indien deze afstand minder dan 600 mm bedraagt, kan er redelijkerwijs verwacht worden dat de gebruiker de leuning zal gebruiken als bijkomende trede om een onbereikbare hoogte te bereiken, wat een risico op vallen meebrengt. De Duitse norm voor trapladders (DIN 4569) voorziet geen leuning, en dekt dus ook dit risico niet. Indien er toch een leuning aanwezig is dan moet deze conform zijn met een norm die dit risico dekt, zoals bijvoorbeeld de norm EN 131.

Sommige uitvoeringsbesluiten van deze wet, zoals bijvoorbeeld het KB betreffende de veiligheid van speelterrinen, leggen de verplichting op om een risicoanalyse uit te voeren.

11. Zijn normen verplicht ?

Een norm is principieel niet verplicht behalve wanneer ze door een specifieke reglementering opgelegd wordt. De wet van 9 februari 1994 verwijst naar normen als eerste referentie voor wat de conformiteit van producten betreft. Concreet betekent dit dat afwijkingen ten opzichte van de norm toegestaan zijn indien ze geen negatief effect op de veiligheid hebben.

Hou er echter rekening mee dat de overheid een afwijking ten opzichte van de norm in eerste instantie als een vermoeden van onveiligheid beschouwt. Wie afwijkt van de norm zal moeten bewijzen dat de niet-naleving van de norm geen negatief effect op de veiligheid heeft. Dit bewijs zou kunnen geleverd worden aan de hand van een degelijke risicoanalyse (zie ook **vraag 10**).

Het spreekt vanzelf dat, indien de producent afwijkt van de norm, hij op zijn product niet mag vermelden dat het conform is met de norm, zelfs al is de afwijking minimaal.

12. Waar vindt men normen betreffende de veiligheid van producten en diensten ?

Normen kan men aankopen of inkijken bij het Belgisch Instituut voor Normalisatie:

Belgisch Instituut voor Normalisatie
Brabançonnellaan 29, 1000 Brussel
telefoon: 02/738.01.11 - website: www.bin.be

13. Welke zijn de verplichtingen van de producenten ?

De producenten hebben de onderstaande verplichtingen:

- ze mogen uitsluitend veilige producten op de markt te brengen;
- ze verstrekken de gebruiker de informatie die hem in staat stelt zich een oordeel te vormen over de aan een product inherente risico's gedurende de normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksduur, indien deze risico's zonder passende waarschuwing niet onmiddellijk herkenbaar zijn, en zich tegen deze risico's te beschermen;
- ze nemen maatregelen die zijn afgestemd op de kenmerken van de door hen geleverde producten en diensten om:
 1. op de hoogte te kunnen blijven van de risico's van deze producten en diensten;
 2. de passende acties te kunnen ondernemen om deze risico's te voorkomen, waaronder het uit de handel nemen, het aangepast en doeltreffend waarschuwen van de gebruikers en het terugroepen. Deze acties kunnen ook door de Koning, respectievelijk de Minister of zijn gemachtigde in toepassing van de artikelen 4 en 5 van deze wet verplicht worden.

Tot deze maatregelen behoren bijvoorbeeld:

- het vermelden, op het product of op de verpakking, van de identiteit en de coördinaten van de producent en van de referte van het product of, in voorkomend geval, van de partij producten waartoe het behoort, behalve in de gevallen waar het ontbreken van deze vermelding verantwoord is, en
- in alle gevallen waar zulks aangewezen is, het uitvoeren van steekproeven op de in de handel gebrachte producten, het onderzoeken van klachten en, in voorkomend geval, het bijhouden van een klachtenregister en het informeren van de distributeurs door de producent over deze veiligheidsbewaking.
- ze stellen het Centraal Meldpunt voor producten onmiddellijk in kennis wanneer zij weten, of op grond van de hun ter beschikking staande gegevens beroepshalve behoren te weten, dat een door hen op de markt gebracht product of dienst voor de consument risico's met zich brengt die onverenigbaar zijn met het algemene veiligheidsvereiste. De concrete modaliteiten worden besproken in **vraag 15**;
- ze verlenen de bevoegde autoriteiten desgevraagd samenwerking bij de acties die ondernomen zijn om de risico's, verbonden aan producten die zij leveren of geleverd hebben, te vermijden.

14. Welke zijn de verplichtingen van de distributeurs ?

Over het algemeen moeten de distributeurs op een professionele en verantwoordelijke manier bijdragen tot de naleving van de algemene veiligheidsverplichting. Ze hebben de onderstaande verplichtingen:

- ze mogen geen producten leveren waarvan zij weten of op grond van de hun ter beschikking staande gegevens beroepshalve hadden moeten concluderen dat deze niet aan de algemene veiligheidsverplichting voldoen;
- ze moeten deelnemen aan de bewaking van de veiligheid van de op de markt gebrachte producten, vooral door informatie over de risico's van de producten door te geven, de nodige documentatie bij te houden en te verstrekken om de oorsprong van producten op te sporen en medewerking te verlenen aan de door de producenten en de bevoegde autoriteiten genomen maatregelen om de risico's te vermijden;
- ze stellen het Centraal Meldpunt voor producten onmiddellijk in kennis wanneer zij weten, of op grond van de hun ter beschikking staande gegevens beroepshalve behoren te weten, dat een door hen op de markt gebracht product of dienst voor de consument risico's met zich brengt die onverenigbaar zijn met het algemene veiligheidsvereiste. De concrete modaliteiten worden besproken in **vraag 15**;
- ze verlenen de bevoegde autoriteiten desgevraagd samenwerking bij de acties die ondernomen zijn om de risico's, verbonden aan producten die zij leveren of geleverd hebben, te vermijden.

15. Wat moet ik doen indien ik weet dat ik een gevaarlijk product of dienst op de markt gebracht heb ?

Producenten en distributeurs moeten het Centraal Meldpunt voor producten onmiddellijk in kennis stellen wanneer zij weten, of beroepshalve behoren te weten, dat een door hen op de markt gebracht product of dienst voor de consument risico's met zich brengt die onverenigbaar zijn met het algemene veiligheidsvereiste.

Zij verstrekken ten minste de volgende informatie:

1. gegevens aan de hand waarvan het product of de partij producten in kwestie exact kan worden geïdentificeerd;
2. een volledige beschrijving van het aan de betrokken producten verbonden risico;
3. alle beschikbare informatie aan de hand waarvan het product kan worden getraceerd;
4. een beschrijving van de ondernomen stappen om risico's voor de gebruikers te voorkomen.

Er bestaan momenteel geen verdere verplichtingen inzake de inhoud en de vorm van het aangifteformulier.

De contactgegevens voor het Centraal Meldpunt voor producten zijn:

Adres : FOD Economie, Middenstand, K.M.O. en Energie
Centraal Meldpunt voor producten
Koning Albert II-laan, 16
1000 Brussel
Fax : 02/206.55.77
e-mail : info.consumentenproducten@mineco.fgov.be
website : <http://mineco.fgov.be>

Wanneer een fabrikant of distributeur een gevaarlijk product of een gevaarlijke dienst meldt bij het Centraal Meldpunt voor producten, betekent dit niet dat hij automatisch zal vervolgd worden voor het op de markt brengen van dat product of die dienst. Het is vooral de bedoeling dat de informatie uit de meldingen door de overheid gebruikt wordt voor opvolging, analyse en statistiek. Op basis van deze meldingen kunnen eventueel maatregelen getroffen worden in een bepaalde sector of kunnen voorlichtingscampagnes gestart worden. Het niet melden van het op de markt brengen van een gevaarlijk product of een gevaarlijke dienst kan daarentegen wel bestraft worden met een boete tot 10.000 euro.

Sommige uitvoeringsbesluiten van deze wet, zoals bijvoorbeeld het KB betreffende de veiligheid van speelterreinen, leggen ook een meldingsplicht op wanneer zich een (ernstig) ongeval of incident voordoet.

16. Moeten producten of diensten door de overheid gecontroleerd worden alvorens ze op de markt gebracht worden ?

De overheid controleert in principe geen producten of diensten voor deze op de markt gebracht worden. De producten of diensten mogen zonder een specifieke toelating van de overheid op de markt gebracht worden indien ze voldoen aan de wet en haar toepasselijke uitvoeringsbesluiten. Voor sommige producten die onder een specifieke reglementering vallen, is echter wel een tussenkomst van een "derde partij" (aangemelde instantie, onafhankelijk laboratorium of organisme, ...) vereist.

De overheid doet wel aan marktcontrole wanneer producten en diensten op de markt zijn en controleert ook ingevoerde producten aan de grens. Deze controles gebeuren steekproefsgewijs of op basis van klachten, ongevallen of meldingen vanuit andere landen.

Producenten die onveilige producten op de markt brengen en erop gokken om te ontsnappen aan controle van de overheid, moeten wel rekening houden met een belangrijke stok achter de deur. De wet op de aansprakelijkheid voor producten met gebreken legt bij een schadegeval veroorzaakt door een gebrekkig (niet veilig) product immers automatisch de aansprakelijkheid bij de producent van het product, zonder dat een fout van de producent moet aangetoond worden.

17. Moeten de naam en het adres van de fabrikant op een product vermeld staan?

Ja. Op het product of op de verpakking moeten de identiteit en de coördinaten van de producent en de referte van het product of, in voorkomend geval, de partij producten waartoe het behoort, vermeld worden.

De fabrikant heeft immers een aantal verplichtingen die maken dat een product moet traceerbaar zijn (zie ook **vragen 13 en 15**). Deze traceerbaarheid laat zowel de gebruiker als de overheid toe om snel de fabrikant te contacteren bij niet conforme of gevaarlijke producten.

Bovendien is een goede identificatie van het product ook voordelig voor de producent. Indien bijvoorbeeld een product gevaarlijk is door een tijdelijke fout in het productieproces, volstaat het dat de fabrikant de betrokken reeks producten uit de handel neemt en kunnen de andere producten in de handel blijven. Indien het product niet voorzien is van een referte die verwijst naar het tijdstip van productie, zullen echter alle producten uit de handel moeten genomen worden.

Het vermelden van een lotnummer of productiedatum kan de economische schade voor de fabrikant bij een (al dan niet verplichte) terugroeping dus sterk beperken.

18. Wat is de rol van de Commissie voor de Veiligheid van de Consumenten ?

De Commissie voor de Veiligheid van de Consumenten is een orgaan dat hoofdzakelijk een adviesrol uitoefent. Eenieder kan, na aanvraag, bij de Commissie een zaak aanhangig maken. De Commissie is in de eerste plaats een gespreksforum tussen gebruikers, producenten, distributeurs, overheid en gespecialiseerde instellingen.

19. Welke sancties kunnen in het kader van deze wet opgelegd worden ?

Er kunnen administratieve en gerechtelijke sancties opgelegd worden.

Er kunnen administratieve sancties opgelegd worden door de Minister of zijn afgevaardigde afhankelijk van de risico's verbonden aan het product of de dienst. Dit kan gaan van een waarschuwing tot bijvoorbeeld de schorsing, het verbod, de intrekking, de wijziging of de vernietiging van een product of dienst.

Onverminderd de toepassing van de straffen waarin is voorzien in het Strafwetboek is er een dubbele regeling inzake de gerechtelijke sancties.

Eenzijds, naargelang de overtreding, worden de overtreders gestraft met een geldboete waarvan de bedragen kunnen variëren van 500 Euro tot 20 000 Euro. Deze bedragen kunnen worden verdubbeld bij herhaling.

Anderzijds kunnen de hoven en rechtbanken bevel geven tot de verbeurdverklaring van de ongeoorloofde winst die dankzij de overtreding werd gemaakt en de aanplakking van het vonnis vragen.

20. Voor welke producten en diensten bestaan er specifieke reglementeringen ?

In uitvoering van de wet betreffende de veiligheid van producten en diensten bestaan er specifieke reglementeringen voor onderstaande producten en diensten:

- machines;
- persoonlijke beschermingsmiddelen;
- speelgoed;
- pseudo-speelgoed;
- ftalaten in speelgoed en kinderverzorgingsproducten;
- producten met een misleidend uiterlijk;
- siervoorwerpen, scherts- en fopartikelen, sierlampen en andere producten die vloeibare stoffen of preparaten bevatten;
- medische hulpmiddelen;
- elektrische machines, apparaten en leidingen (laagspanning);
- elektromagnetische compatibiliteit;
- drukvaten van eenvoudige vorm;
- drukapparatuur;
- speeltoestellen;
- uitbating van speelterreinen;
- nieuwe liften;
- bestaande liften;
- kabelbaaninstallaties;
- verhuring van producten;
- uitbating van attractietoestellen;
- organisatie van extreme ontspannings-evenementen;
- uitbating van kermistoestellen;
- uitbating van zonnecentra.

Alle voornoemde reglementeringen zijn beschikbaar op gewone aanvraag of, binnen afzienbare tijd, op onze website (<http://mineco.fgov.be>).